

Noord- en Oost-Gelderland

EEN
GEZOND
HOUVAST

A photograph of a woman with dark hair hugging a young girl with blonde hair from behind. The girl is smiling and wearing a white shirt with a large floral pattern in red, orange, and yellow. The woman is wearing a light blue striped shirt. The background is a soft, out-of-focus indoor setting.

GGD Noord- en Oost-Gelderland
Gezond houvast
Nu en in de toekomst

Oktober 2014

Problemen met uw tandvlees ?

Mist u tanden of kiezen ?

Wilt u een klikgebit ?

Wij passen de allernieuwste ontwikkelingen op het gebied van klikgebitten toe.

Wanneer u geen eigen tanden en kiezen meer hebt en al jaren met een los gebit tobt is het mogelijk door het plaatsen van **implantaten** een gebit weer houvast te geven. Als u geen eigen tandarts meer hebt kunt u hiervoor zonder verwijzing bij ons terecht.

Ook ter vervanging van tanden of kiezen die verloren zijn gegaan kunnen vaak implantaten geplaatst worden. Op deze kunstwortels worden dan **kronen en bruggen** gemaakt. Kunsttharsplaatjes of frames krijgen vaak een beter houvast door het bijplaatsen van een **implantaat**.

De **Apeldoornse Kliniek voor Parodontologie** is de enige (door de Nederlandse Vereniging voor Parodontologie) erkende praktijk in de stedendriehoek Apeldoorn-Deventer-Zutphen. Op verwijzing van uw tandarts kunt u behandeld worden voor ernstige tandvleesproblemen (parodontitis).

Maar ook als u bezorgd bent over de toestand van uw tandvlees en/of uw gebit kunt u voor een **second opinion** altijd bij ons terecht.

Bel voor meer informatie of een afspraak

055 - 57 67 167

Apeldoornse Kliniek
Parodontologie Implantologie

Bandalaan 2 7314 BS Apeldoorn
www.akpi.nl

**scootmobielen, rolstoelen
rollators en veel meer!**

Prins Bernhardstraat 63, Silvolde
www.rsr.nl

“Werken aan uw gezondheid doen we samen”

“De GGD, dat is toch de schooldokter en de prik voor mijn verre vakantie?”

Als directeur van GGD Noord- en Oost-Gelderland krijg ik dat regelmatig te horen. Maar de GGD doet elke dag zo veel meer voor uw gezondheid. Zo geven we seksuele voorlichting aan jongeren en ondersteunen we bij een familiedrama. Verder krijgen asielzoekers medische zorg, komt onze forensisch arts in actie bij een niet-natuurlijke dood, en doen we wetenschappelijk onderzoek.

De GGD bewaakt, bevordert en beschermt de gezondheid. Dat doen wij elke dag voor u en de ruim 800.000 inwoners in Noord- en Oost-Gelderland. Wij vinden het belangrijk om te laten zien waar de GGD allemaal voor staat. Daarom valt deze krant deze week bij u in de bus.

Wat heeft u aan ons?

Uw jonge kind kan veilig en naar hartenlust spelen op de kinderopvang, die wij inspecteren. Uw schoolgaande kind komt bij onze jeugdarts en uw tiener lichten we voor over seksuele gezondheid. Verder hebben we onder meer spreekuren voor reizigers, geven we voorlichting over verantwoord tatoeëren en advies over gezond ouder worden.

Behalve voor u persoonlijk werken onze 250 professionals ook aan algemene gezondheid. Gemeenten geven we advies over een goed gezondheidsbeleid. Met bevolkingsonderzoek brengen we de gezondheid van bijvoorbeeld ouderen in kaart. We voorkomen en bestrijden infectieziekten, zoals mazelen en de Mexicaanse griep. Werken aan een goede gezondheid is niet alleen een taak van de GGD. Het is een taak die we delen met bijvoorbeeld ziekenhuizen, het Centrum voor Jeugd en Gezin en de 22 gemeenten van deze regio. Maar zeker ook met u.

Wie zorgt voor een lang en gezond leven?

De maatschappij verandert en de definitie van gezondheid verandert mee. Gezondheid staat niet meer gelijk aan ‘niet ziek zijn’. Gezondheid is het vermogen om je aan te passen en je eigen keuzes te maken in de uitdagingen die we allemaal in het leven tegenkomen. Natuurlijk helpt de GGD u met uw persoonlijke vraag op het gebied van preventieve gezondheid. Daarnaast is een van onze belangrijke doelen om voor zo veel mogelijk mensen een zo lang en gezond mogelijk leven tot stand te brengen.

GGD Noord- en Oost-Gelderland: een gezond houvast voor u en uw gemeente! Nieuwsgierig geworden naar wat we allemaal nog meer doen? Ik wens u veel leesplezier.”

Dick ten Brinke

directeur publieke gezondheid GGD Noord- en Oost-Gelderland.

Colofon

Meer informatie over ons?

Kijk op: www.ggdnog.nl
en volg ons op Facebook en Twitter

GGD Noord- en Oost-Gelderland

Postbus 51
7300 AB Apeldoorn
088 - 443 30 00

Spreekuur Reizigerszorg

0900 - 822 24 67
ggdnog.nl/reizigers

Spreekuur Seksuele Gezondheid

088 - 443 33 44
ggdnog.nl/seksualiteit

Infectieziektebestrijding

ggdnog.nl/infectieziekten
088 - 443 33 55

Maatschappelijke zorg

maatschappelijkezorg@ggdnog.nl
088 - 443 31 27

Alcoholpreventie:

hoepakjijdataan.nl
minderdrinken@ggdnog.nl

Voor jongeren:

jouwggd.nl

Uitgever:

Romeo Delta MultiMedia,
www.romeodelta.nl
Acquisitie: Daniël Schmitz
Vormgever: Chris Nijhof
Eindredactie: Anja Klein

Oplage: 330.000

De school van je kind een gezonde plek?

Je wilt natuurlijk graag dat je kind lekker in zijn vel zit. Misschien let je op wat je kind eet, dat het niet te lang achter een beeldscherm zit, genoeg beweegt en voldoende vrienden heeft. En als je kind wat ouder wordt, ga je ook nadenken over andere thema's als seksualiteit, roken en alcohol.

Als je thuis aandacht hebt voor het welzijn van je kind, hoop je dat dit buitenshuis ook gebeurt. Niet alleen bij een vriendje of bij

familie, maar zeker ook op school. Kinderen brengen er een groot deel van hun dag door.

Leeftijdsgenoten hebben op school veel invloed op elkaar. De schoolsituatie is daarom belangrijk voor de ontwikkeling van je kind. Maar weet je wat de school allemaal doet als het gaat om gezondheid?

Beter leren

Naast het geven van onderwijs hebben scholen een taak bij de persoonlijke ontwikkeling van je kind. Scholen moeten gezondheid stimuleren en je kind leren goed voor zichzelf te zorgen. Ze zijn verplicht om pesten tegen te gaan en horen aandacht te geven aan

thema's als seksualiteit en seksuele diversiteit. Ook moeten leerlingen vanaf 2015 gezond kunnen eten in de schoolkantine.

Naast de wettelijke verplichtingen doen scholen, vaak onbewust, veel meer om een gezonde leefstijl van leerlingen en medewerkers te stimuleren. Om scholen hierbij te ondersteunen is de Gezonde School-aanpak ontwikkeld. Gezondheid wordt door die aanpak onderdeel van het beleid van de school.

Een Gezonde School biedt veel voordelen. Denk aan betere leerprestaties en minder afwezigheid van leerlingen. Maar ook een afgestemd aanbod en weten welke gezondheidsproblemen er zijn.

“Onze Gezonde School-adviseurs weten wat er speelt op school”

Wat doet de GGD op school?

Scholen hebben het druk en om hen te ontlasten, ondersteunt de GGD bij de

Gezonde School-aanpak. Onze Gezonde School-adviseurs gaan samen met enthousiaste docenten en de schoolleiding aan de slag. Er is aandacht voor de wensen van de school, leerlingen, ouders en zelfs buurtbewoners. Ook is er contact met andere organisaties die iets voor de school kunnen betekenen.

Ook ondersteuning voor jouw school?

Kijk op gezondeschoolnog.nl of mail naar gezondeschool@ggdnog.nl.

GEZONDHEIDSONDERZOEK

“Uw antwoorden maken echt verschil”

Misschien viel onze envelop ook wel eens bij u op de deurmat. De uitnodiging van de GGD voor deelname aan een gezondheidsonderzoek. Heeft u meegedaan, dan herinnert u zich de thema's nog wel. Vragen over uw gezondheid, welzijn en leefstijl. Maar ook over uw sociale contacten, uw woonomgeving en uw gebruik van en behoefte aan voorzieningen. Ieder jaar is er een andere leeftijdsgroep aan de beurt: kinderen, jongeren of volwassenen. Elke vier jaar herhalen we het onderzoek.

Misschien ontving u onze uitnodiging en gooiden u deze al snel bij het oud papier. U heeft het al druk genoeg. En wat moet de GGD met al deze gegevens? Dat is een begrijpelijke reactie. Al vinden we dat natuurlijk wel jammer. De antwoorden komen niet ten goede aan de GGD, maar aan u en de inwoners van deze regio. Door de onderzoeken weten we hoe het is met gezondheid en welzijn in Noord- en Oost-Gelderland en begrijpen we wat mensen nodig hebben.

De gezondheidsonderzoeken zijn dus belangrijk voor een gezond beleid in uw gemeente. Uw deelname levert dus echt iets op!

Wat doet de GGD met uw info?

Met uw informatie kan de GGD goede adviezen geven aan uw gemeente. Die op haar beurt weet waar ze oog voor moet hebben als het om uw gezondheid en welzijn gaat. Zijn er bijvoorbeeld veel inwoners in uw woonplaats te zwaar? Dan kan de GGD adviseren om een cursus aan te bieden om overgewicht te voorkomen of te verminderen. Blijkt uit het onderzoek dat veel mantelzorgers overbelast zijn? Dan pleit de GGD voor meer bekendheid en verbetering van lokale mantelzorgondersteuning. Zo zorgen de GGD en gemeenten samen met uw hulp voor de gezondheid en het welzijn van alle inwoners.

Een gezonde jeugd van 4 tot 19 jaar

Kinderen moeten gezond en veilig kunnen opgroeien. De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) van de GGD helpt daarbij en richt zich op alle kinderen van 4 tot 19 jaar. Dit doen wij door regelmatig spreekuur te houden voor kinderen en ouders op school. Wij horen ook bij het Centrum voor Jeugd en Gezin in de gemeenten, waar we samenwerken met andere medewerkers die de jeugd en hun ouders ondersteunen.

De eerste vier jaar van een kind staat het consultatiebureau voor u klaar. Voldoende groeien, gezond eten en duidelijk leren praten zijn dingen waar het consultatiebureau op let. Daarna draagt het bureau de zorg over aan de JGZ van de GGD.

Gezondheidsonderzoeken bij 5 en 9 jaar

Op de basisschool krijgen ouders samen met hun kind van ongeveer 5 jaar, een uitnodiging voor een gezondheidsonderzoek. Als ouder kunt u dan vragen stellen over onderwerpen als slapen, zindelijkheid en opvoeding. Daarnaast volgen wij net als het consultatiebureau de ontwikkeling van uw kind. Dit doen wij door lengte en gewicht te meten en ook ogen en oren na te kijken. Zo kunnen we bijvoorbeeld op deze leeftijd voorkomen dat uw kind een lui oog ontwikkelt. Als uw kind 4 of 5 jaar is, ontvangt u van de logopedist van de GGD een brief over de taal- en spraakontwikkeling van uw kind. In het jaar dat kinderen 9 jaar worden, krijgen zij een uitnodiging voor de laatste DTP- en BMR-prik. Ook krijgen alle leerlingen met 9 jaar een uitnodiging om weer te meten en wegen op school.

Vorbereiding op pubertijd

Leerlingen van groep 7 krijgen een interactieve bijeenkomst over roken, drugs en drinken, seksuele gezondheid, overgewicht (voeding

en bewegen) en mediawijsheid. Voor de ouders is er een thema-bijeenkomst 'Mijn kind naar het voortgezet onderwijs'. Daarin besteden we aandacht aan diezelfde onderwerpen, die bij de puberteit horen.

Tienertijd

In de eerste klas kunnen leerlingen op een korte vragenlijst aangeven waar zij zelf vragen over hebben. De jeugdverpleegkundige of jeugdarts gaat daarover in gesprek en geeft nuttige tips. Ook meten zij opnieuw de lengte en het gewicht om de groei te volgen. Meisjes krijgen rond dertien jaar twee prikken tegen baarmoederhalskanker. Daarnaast verzorgt de JGZ op veel scholen een gezondheidsonderzoek in klas 3 van VMBO/Mavo of klas 4 van Havo/VWO. Net als in de eerste klas vullen de leerlingen een korte vragenlijst in en kunnen zij een gesprek hebben met de jeugdarts of jeugdverpleegkundige.

Open spreekuren

Op de basisschool en het voortgezet onderwijs kun je op elke leeftijd naar een open spreekuur. Ouders, leerlingen en ook leerkrachten kunnen daar met al hun vragen over gezondheid terecht. Samen met de school zorgen wij dat u en uw kind de juiste adviezen, begeleiding en hulp krijgen. Voor jongeren is er een speciale website: Jouwggd.nl. Hierop staat veel informatie over gezondheid voor jongeren. Zij kunnen daar mailen of chatten met een jeugdarts van de GGD.

'Leerling, ouder en docent kunnen altijd naar open spreekuur komen'

Gezondheid op school

We helpen scholen met activiteiten die gezond gedrag stimuleren. Verder kan de GGD op school voorlichting aan leerlingen en ouders geven. In 2014 was veel belangstelling voor het onderwerp mediawijsheid. Als er zorgen zijn over een leerling kunnen wij andere hulp erbij halen. Dat gaat gemakkelijk en snel, omdat de JGZ onderdeel is van de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG).

Jeugdgezondheidszorg is een gezond houvast voor u en uw kind.

Op onze site leest u meer over onderwerpen die u en uw kind aangaan, zoals alcohol, opvoeding en mediawijsheid: ggdnog.nl/jeugdgezondheidszorg.

JOUWGGD.NL

"Dingen waar je thuis liever

Vanaf je twaalfde maken je lichaam en hoofd enorme veranderingen door. Je bekijkt de wereld anders en in de spiegel zie je er anders uit. Je gaat misschien ook vaker op zoek naar informatie over dingen die jou bezig houden. Betrouwbare info is dan belangrijk. Op de nieuwe jongerenwebsite JouwGGD.nl vind je antwoord op jouw vragen.

Op de site kun je op onderwerpen reageren of in het openbaar vragen stellen over onderwerpen.

Anoniem

Surfend op de site vind je misschien al snel antwoord op wat je wilt weten. Maar het kan ook zijn dat je een vraag wilt stellen aan een GGD-arts of jeugdverpleegkundige. Je vraag is altijd vertrouwelijk. Alleen de arts of verpleegkundige leest je vraag. Chatten kan van maandag tot vrijdag tussen 15.00 en 17.00 uur en 's avonds van 19.00 tot 21.00 uur. Buiten die tijden kun je mailen. Binnen twee dagen heb je antwoord. Jongeren stellen de meeste vragen over seksualiteit, eenzaamheid en lichamelijke ontwikkeling. Misschien

“Ouders hebben veel meer invloed dan ze denken”

Geen druppel mogen ze meer. Voor jongeren onder de 18 is alcohol kopen sinds 1 januari verboden. Gemeenten controleren jongeren hier op. Niet omdat handhaving van de wet het belangrijkste is, maar omdat het veiliger en gezonder is voor de jongeren zelf. Pas sinds een paar jaar weten we hoe schadelijk alcohol is voor de hersenen van jongeren.

Soms zeggen ouders: ‘Wij dronken ook en met mijn generatie is het toch goed gekomen?’ De vraag is of dat klopt. Het alcoholgebruik in Nederland is hoog: ruim één miljoen Nederlanders zijn zware drinkers. Driehonderdduizend mensen zijn daadwerkelijk verslaafd. Mensen die teveel drinken, komen regelmatig in de problemen. Ze rijden onder invloed, plegen huiselijk geweld en beschadigen hun gezondheid, met zelfs een coma of dementie tot gevolg. De maatschappelijke schade van te veel drinken is naar schatting 2,6 miljard euro per jaar. Als het om jongeren gaat, is het een feit dat jongeren van nu veel meer drinken dan voorgaande generaties. En we weten nu ook veel beter hoe schadelijk alcohol precies is.

“Jongeren accepteren regels het makkelijkst rond de start van de middelbare school”

Thuis leren drinken werkt niet

Soms laten ouders hun kinderen thuis drinken om ze ‘te leren drinken’. Onderzoek laat zien dat dit niet goed werkt: jongeren die het thuis mogen, drinken namelijk meer dan jongeren die dat niet mogen. Ook is er bij deze jongeren vaker sprake van alcoholmisbruik. Ouders hebben veel meer invloed op het drinken van hun kind dan ze soms denken. Dat laten verschillende

onderzoeken zien. Duidelijke regels van beide ouders en alcohol tot 18 jaar verbieden - ook op een feestje - werken goed. Wees hier als ouders op tijd bij: rond de start van de middelbare school accepteren ze de regels het makkelijkst. Niet alleen regels werken

goed. Ook met hun eigen gedrag hebben ouders invloed. Wie met mate drinkt, geeft een goed voorbeeld aan zijn kind.

Wat als je kind toch drinkt?

Elk kind heeft er veel baat bij als hij of zij het drinken zo lang mogelijk uitstelt. Soms gaat een kind onder de 18 toch drinken. Het kan lastig zijn om daar goed mee om te gaan. Tips hiervoor staan op hoepakjijdataan.nl. Mailen met ons kan ook: minderdrinken@ggdnog.nl.

Alcohol & jongeren: de feiten

- Jong geleerd is oud gedaan. Kans op verslaving is groter.
- Drinkende jongeren vrijen vaker onveilig.
- Vaker slachtoffer of dader bij geweld tijdens het uitgaan.
- Alcoholvergiftiging en comazuipen komen vaak voor.
- Meer kans op een ongeluk in het verkeer.
- Alcohol verstoort de ontwikkeling van de hersenen. Invloed op gedrag, karakter, leervermogen en geheugen.

Wat doet drank met de hersenen van een kind?

Dit zijn de hersenen van twee jongens van 15 jaar oud. De jongen links drinkt niet. De jongen rechts drinkt vaak en veel en is jong begonnen met drinken. Hier zijn ze nuchter en doen een oefening waarbij ze hun geheugen nodig hebben.

De gekleurde vlekken laten hun hersenactiviteit zien. Bij de drinker gebeurt duidelijk minder in de hersenen dan bij de jongen die niet drinkt. Deze en andere onderzoeken laten steeds hetzelfde zien: alcohol drinken is schadelijk voor de hersenen. De hersenen zijn pas klaar met groeien rond het 23ste jaar. Alcohol remt deze groei. Hoe jonger een kind met drinken begint, hoe schadelijker het is.

niet over praat”

voel je je opgelaten om hier vragen over te stellen. Daarom mag het ook anoniem. Dat is vaak makkelijker dan je vraag face to face stellen. Het kan zijn dat er meer aandacht nodig is voor jouw vraag. Dan kunnen we je doorverwijzen naar een andere instantie. Niets gebeurt zonder jouw toestemming.

Bekijk de promo van JouwGGD op YouTube (gebruik trefwoorden: promo, jouwggd)

JouwGGD.nl is speciaal voor jou

Allemaal gecheckt en gemaakt door jongeren en gezondheidsprofessionals.

Je vindt er meer over:

- Gezondheid
- Relaties
- Lichaam
- Seks
- Gevoel
- Alcohol, roken en drugs.

Eerste hulp bij gevaarlijke stoffen in huis

Een ongeluk ligt altijd op de loer. Buiten of binnenshuis. Uw gezondheid of die van uw familie kan gevaar lopen. Ook een stof als asbest of kwik in huis kan ongezond zijn. Als het nodig is, komt het team van Medisch Milieukunde van de GGD in actie.

Vorig jaar hield de GGD een landelijke campagne om mensen te waarschuwen voor het gevaar van kwik en om spullen met kwik in te leveren als chemisch afval. Op die manier hopen we ongelukken te voorkomen met deze zeer giftige stof, die in oude thermometers, barometers, spaarlampen en tl-buiten zit.

Langzaam verdampen

Als kwik bijvoorbeeld via het toilet in het water komt, nemen vissen dit op. Zo komt kwik uiteindelijk in onze voeding terecht. Vooral voor baby's, kinderen en zwangeren is dit erg gevaarlijk. Als een oude barometer of thermometer valt, is dit veel gevaarlijker dan de meeste mensen denken. Bij het breken komen er korte tijd zeer giftige dampen vrij. Kwik verdampt langzaam en hecht zich makkelijk aan schoenen en textiel, en zo verspreidt de stof zich overall. In spaarlampen zit ook kwik, maar veel minder dan in een ouderwetse thermometer. Ze hoeven dan ook niet meteen het huis uit. Maar het is belangrijk om de lamp er voorzichtig uit te halen als hij het niet meer doet en vervolgens als klein chemisch afval bij de chemokar aan te bieden.

“Als een oude thermometer met kwik valt, is dat veel gevaarlijker dan mensen denken”

Elke maand raak

Iedere maand krijgt GGD Noord- en Oost-Gelderland wel een melding van een ongeluk met een thermometer of barometer. Het team Medische Milieukunde begeleidt mensen waarbij dit gebeurt, zodat de kans op aanraking met kwik zo klein mogelijk blijft. Onze

medische milieukundigen beoordelen het risico, geven opruimadvies en helpen bij het opmeten van kwikdamp in huis of school. Dat doen zij samen met de Milieuongevallendienst van het RIVM.

Het beoordelen van een kwikincident is speurwerk. Zo ging een medewerker op zoek naar de sokken die een man had gedragen tijdens het opruimen van kwik in zijn huis. De sokken waren in de wasmand beland. Er zat zoveel kwik in, dat de sokken een damp verspreidden die 400 keer hoger was dan de norm die is toegestaan. Was dit niet ontdekt, dan hadden de stoffen zich nog maanden kunnen verspreiden.

Eerste hulp bij kwik

- Houd ramen en deuren lange tijd open.
- Neem direct contact op met de GGD: 088 - 443 30 00.
- Kijk voor opruimadvies op ggdnog.nl/milieu-gezondheid/kwik.
- Bedenk of u uw woning wilt verlaten.
- Laat in overleg met de GGD een gespecialiseerd schoonmaakbedrijf komen.

Wat is medische milieukunde?

Welke invloed heeft uw leefomgeving op uw gezondheid? Dat is waar het bij medische milieukunde om draait. Dat kan zowel binnenshuis als buiten zijn. Het team van Medisch Milieukunde van de GGD zet zich voor gemeenten én inwoners in. De GGD signaleert en onderzoekt gezondheidsrisico's, staat de bezorgde inwoner te woord, en geeft advies aan het gemeentebestuur. Ook komt het team in actie bij een acuut milieu-incident. Via folders en voorlichtingsavonden informeert het team inwoners over de gezondheidsrisico's van bijvoorbeeld een bodemsanering of nieuwe weg.

REIZIGERSADVIES

Hondsdolheid als vakantiesouvenir

Nederlanders reizen graag, veel en ver. Misschien bent u er wel een van. U gaat op strandvakantie naar een mooi tropisch eiland, wandelen in de Himalaya of duiken in Egypte. Het plezier van een reis begint bij het kiezen voor een spannende of ontspannende reis. Als u goed voorbereid op reis gaat, haalt u vooraf een goed medisch reizigersadvies bij de GGD.

De omstandigheden op reis zijn vaak heel anders dan in Nederland. Veel landen kennen specifieke ziekten of problemen. Zo liep onlangs een Nederlandse reiziger in India hondsdolheid op. Een vakantie liefde is voor later een mooie herinnering, maar een seksueel overdraagbare aandoening (soa) is dat niet.

Buiten West-Europa

Reist u buiten West-Europa? Niet alleen in de tropen kunt u ziekten oplopen. Ook dichterbij huis kunt u Hepatitis A en diarree krijgen. De GGD raadt reizigers buiten West-Europa een medisch reizigersadvies aan. Wie langer op reis gaat en over verschillende continenten reist, krijgt een advies op maat over voorzorgsmaatregelen, inentingen en medicijnen.

Wilt u zich goed voorbereiden op uw reis? Begin bij ggdnog.nl/reizigers.

Gevaarlijke ziekten meteen aanpakken

Infectieziektebestrijding. Een goed woord om te onthouden als je weer eens Wordfeud speelt. Maar het woord betekent ook iets. Het is een taak die de GGD op zich neemt: de bestrijding van en het voorkomen van infectieziekten in Nederland. Geen onschuldige griepjes of verkoudheid, maar ziekten als kinkhoest, hepatitis A en ebola.

Laten we ebola als voorbeeld nemen. In de kranten en op tv ziet u er nu veel over, vanwege een grote uitbraak in West-Afrika. Deze zeldzame maar ernstige ziekte veroorzaakt bloedingen in het lichaam en mensen gaan er vaak dood aan. De kans dat ebola zich in Nederland verspreidt, is klein.

Als het wel gebeurt, is directe actie vereist.

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) houdt dit nauwlettend in

de gaten. Op zijn beurt brengt GGD Noord- en Oost-Gelderland huisartsen, ziekenhuizen en ambulances op de hoogte. Ook met burgemeesters, wethouders en hun ambtenaren in de regio staan we in nauw contact. Als het nodig is, helpen we met het treffen van voorbereidingen.

Oefeningen

De Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie bij Ongevallen in de Regio (GHOR) speelt ook een grote rol. In het najaar staan oefeningen gepland met de burgemeesters in de regio. Soms

achterhaalt de werkelijkheid een oefening en is onze inzet direct nodig. Als inwoner krijgt u belangrijke informatie via onze website (ggdnog.nl) en via de officiële rampenzender Omroep Gelderland.

Uitbraak van kinkhoest

Niet elke infectieziekte vraagt om onmiddellijke aanpak bij een uitbraak. Kinkhoest komt al enkele decennia voor. Sinds tien jaar nemen de problemen rond kinkhoest wel toe. Kinkhoest is een infectie van de luchtwegen en is vooral voor pasgeboren baby's heel gevaarlijk.

Bij het team van Infectieziektebestrijding besteden we een groot deel van onze tijd aan het volgen van mensen met kinkhoest. Als er een nieuw geval bekend is, sporen we mensen die risico lopen meteen op. Dat zijn zwangeren en heel jonge kinderen in de omgeving van de patiënt. Zij krijgen dan advies van ons, bijvoorbeeld om antibiotica te slikken. Dat voorkomt kinkhoest. Om de ziekte te bestrijden is goed contact tussen de huisarts en het consultatiebureau ook erg belangrijk.

**“Team Infectieziektebestrijding
24 uur per dag paraat”**

Infectieziekten in 2013

Vorig jaar kreeg de GGD in deze regio 405 'aangiftplichtige' meldingen van infectieziekten. Dat zijn besmettelijke ziekten als de mazelen, kinkhoest en legionella, die huisartsen, kinderopvang en instellingen verplicht bij de GGD moeten melden. Ook screende de GGD 520 mensen op tuberculose. Negentien mensen kregen een behandeling voor TBC.

Op het spreekuur voor reizigers

Cliënt: “Ik heb een mooie reis geboekt naar Gambia. Heerlijk en goedkoop.”

Reizigersadviseur: “Houd u er rekening mee dat u zich moet laten vaccineren tegen gele koorts? En dat uw medicijnen moet slikken ter voorkoming van malaria?”

Cliënt: “Ai, dat gaat behoorlijk in de papieren lopen...”

Cliënt: “Graag wil ik een pelgrimstocht maken naar Mekka. Wat heb ik nodig?”

Reizigersadviseur: “Verplicht is een inenting tegen hersenvliesontsteking. Verder raden we nog een aantal vaccins aan.”

Cliënt: “Als die niet verplicht zijn, hoef ik ze niet.”

CSI in de regio

Het spreekt veel mensen tot de verbeelding, het werk uit de tv-hitserie CSI: Crime Scene Investigation. Ook in onze regio staan 24 uur per dag twee forensisch artsen klaar voor dit soort werk. Zij zijn onafhankelijk en in dienst van de GGD. De artsen worden bijvoorbeeld ingeschakeld bij een niet-natuurlijke dood of een zedenzaak, maar ook om medische zorg aan arrestanten te verlenen.

De forensisch artsen hebben een speciale opleiding en zijn door de burgemeester benoemd tot lijkschouwer. Politie en justitie zijn vaak opdrachtgever. Een indruk van het dagelijks werk van onze forensisch artsen:

Lijkschouw

Wanneer iemand overlijdt na een ongeval, euthanasie, misdrijf of zelfdoding spreek je van een niet-natuurlijke dood. De behandeld arts mag de overlijdenspapieren dan niet tekenen. Eerst moet de gemeentelijk lijkschouwer komen. Dat is de forensisch arts van de GGD. De arts onderzoekt het lichaam uitwendig. Samen met de politie en technische recherche onderzoekt de arts de omstandigheden rondom het overlijden. Ook bij twijfel over de doodsoorzaak schakelt de politie de forensisch arts in.

Arrestantenzorg

Een arrestant kan op het politiebureau vragen om een consult van een forensisch arts. Ook de politie zelf kan een arts inschakelen. Dat kan gebeuren als een arrestant onder invloed is van alcohol of drugs. Of wanneer de arrestant een ziekte heeft waar behandeling

met medicijnen voor nodig is, zoals astma, epilepsie of suikerziekte. Ook kan psychiatrische hulp voor een arrestant nodig zijn.

Beschrijving van verwondingen

Bij geweldsmisdrijven en verkrachting schakelt de politie de forensisch arts regelmatig in. Is er sprake van geweld, dan beschrijft de arts de verwondingen van het slachtoffer en eventueel van de vermeende dader. Deze informatie gebruiken politie en justitie bij de opsporing en de mogelijke rechtszaak. Bij een zedenzaak, zoals een aanranding of verkrachting, onderzoekt en verzamelt de arts mogelijke sporen. Hiervoor gebruikt de arts een zedenonderzoekset van het Nederlands Forensisch Instituut.

Bloedafname en DNA

Bij een automobilist die geen alcoholblaastest kan doen, neemt de forensisch arts bloed af. Dat gebeurt wanneer een blaastest niet lukt of als iemand door een auto-ongeluk in het ziekenhuis ligt. Ook kan de forensisch arts op verzoek van justitie een uitstrijkje van het wangslim nemen, om een DNA-profiel van een verdachte te maken.

HUISELIJK GEWELD

GGD in actie bij kindermishandeling

Uit onderzoek blijkt wat we met ons gezond verstand al weten: huiselijk geweld en kindermishandeling zijn heel erg schadelijk. Het leidt tot relatieproblemen bij partners en leerproblemen bij kinderen. Ook kan het de ontwikkeling van een kind verstoren of vertragen. Daarom is de GGD verplicht extra aandacht te geven aan signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

GGD-medewerkers hebben training gehad om hier goed mee om te gaan. Ze weten hoe ze signalen van mishandeling en huiselijk geweld met slachtoffers kunnen bespreken. Ook hebben ze goede afspraken met instanties die meteen kunnen helpen bij de aanpak van het geweld.

Huisverbod

Een belangrijk middel om geweld te stoppen is het zogenoemde huisverbod. Als de politie een melding van huiselijk geweld krijgt, wordt er een inschatting gemaakt van de veiligheid van het gezin. Dreigt er een onveilige

situatie, dan moet de dader het huis uit. Hij of zij krijgt een afkoelingsperiode van tien dagen. In die tijd moet de hulp aan alle gezinsleden op gang komen, ook aan de dader. Vorig jaar is het huisverbod in Noord- en Oost-Gelderland 413 keer opgelegd.

Seksueel misbruik

Praat je over kindermishandeling, dan heb je het niet alleen een pak slaag door een van de ouders. Ook seksueel misbruik valt eronder. Ook dan komt de GGD in actie. Dit jaar werd de GGD ingezet toen een jeugdtrainer van een sportvereniging verdacht werd van onzedelijk gedrag.

De sportvereniging kreeg een brief met het telefoonnummer van de GGD. Ouders en verzorgers konden de GGD bellen als ze ongerust waren. De GGD kan de ouders of de jongere vertellen waar ze

op moeten letten en waar ze hulp kunnen krijgen. Bij de GGD is ook een spreekuur seksuele gezondheid waar jongeren anoniem met hun vragen terecht kunnen.

“We weten hoe we signalen van mishandeling met slachtoffers kunnen bespreken”

Elke kinderopvang schoon en veilig

Gaan uw kinderen of kleinkinderen naar de opvang? Werkt u zelf bij een kinderopvang of bent u gastouder? Dan krijgen u en uw kind te maken met de inspecteurs Kinderopvang van de GGD. De gemeente geeft de GGD elk jaar opdracht om alle organisaties voor kinderopvang te inspecteren.

Vorig jaar gingen we langs bij ruim 900 kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en peuterspeelzalen in de regio. Ook bezochten we meer dan 700 gastouders. Het inspectiebezoek gebeurt onaangekondigd. Dat betekent dat een opvang of gastouder niet van te voren weet wanneer de inspecteur op de stoep staat. Op die manier krijgen we een goede indruk van hoe het er dagelijks aan toegaat. Voor medewerkers is dat natuurlijk spannend. Dat begrijpen we en daarom leggen we goed uit waarvoor we komen en wat we willen bekijken.

“Door onaangekondigd langs te gaan, krijgen we een goede indruk van de dagelijkse praktijk”

Observeren

Met de medewerkers praten we over verschillende onderwerpen. Hoe gaat de medewerker met de kinderen om? Is het er veilig en schoon? Kunnen kinderen goed buitenspelen? Kunnen ze zich goed ontwikkelen?

Belangrijk tijdens het bezoek is het observeren in de groep. De inspecteur bekijkt vooral of het er opvoedkundig goed aan toegaat. Hij of zij kijkt of de kinderen het naar hun zin hebben. Ook beoordeelt hij het gedrag van de medewerker: past het gedrag bij de leeftijd en het gedrag van de kinderen? Om elk bezoek eerlijk te beoordelen, gebruikt de inspecteur een objectieve observatielijst.

Misstanden

Na de inspectie maakt de inspecteur een rapport. De opvang of gastouder krijgt dan een beoordeling. Als er zaken niet in orde zijn, geeft de GGD aan de gemeente het advies om ‘te handhaven’. Dat wil zeggen dat de opvang de mogelijkheid krijgt om zaken voor een bepaalde datum beter te regelen. Is er bij een opvang iets ernstig mis, dan kan een burgemeester de locatie onmiddellijk sluiten.

Inspecties voor iedereen in te zien

Benieuwd naar de beoordeling van de opvang van uw kind? Of weten hoe uw werkgever in de kinderopvang het doet? In het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (LRKP) kunt u de inspectierapporten in uw gemeente bekijken. Surf naar landelijkregisterkinderopvang.nl.

RAMPENBESTRIJDING

Onmiddellijk in actie bij ramp

Niemand zit er op te wachten, maar een ramp, grote zedenzaak of een familiedrama kan ook uw straat of gemeente treffen.

Daarom staan de GGD en de GHOR continu klaar om uw gemeente te ondersteunen. De GHOR staat voor Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie bij Ongevallen in de Regio. In elke provincie werken de GHOR en GGD nauw samen.

“Draaiboeken voor uitbraak van ernstige ziekten liggen altijd klaar”

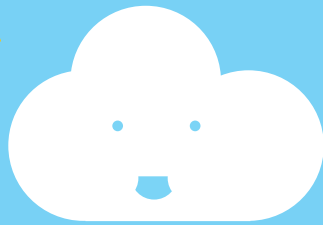
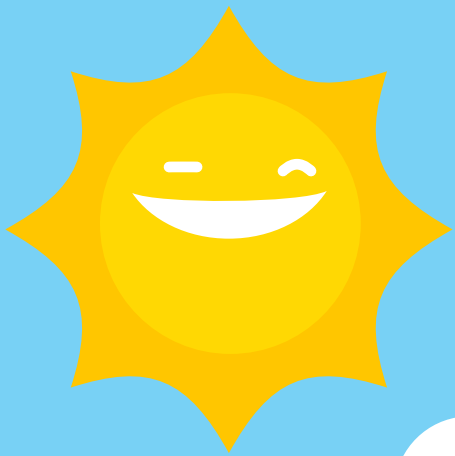
365 dagen

24 uur per dag, 365 dagen per jaar staan GGD en GHOR klaar voor hun taak. Voor een zeer besmettelijke en dodelijke ziekte

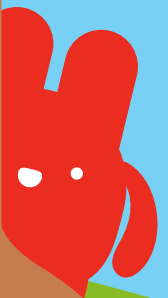
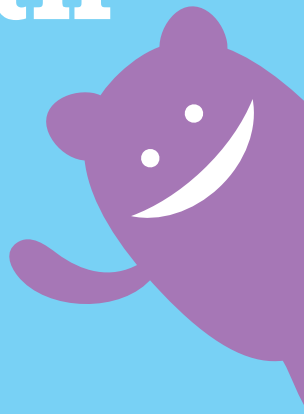
als ebola liggen de draaiboeken klaar. Alle gezondheidsinstellingen, zoals ziekenhuizen, ambulances en huisartsen, moeten voorbereid zijn op verpleging. Gemeenten moeten weten hoe ze een patiënt isoleren en hoe ze familie op de hoogte houden. Met onze ondersteuning geven GGD en GHOR de gemeenten houvast.

De gemeente is verantwoordelijk voor een goede coördinatie van alle hulp tijdens een ramp. Daarbij ondersteunen GGD en GHOR. We werken samen met de geestelijke gezondheidszorg (GGZ), het maatschappelijk werk en Slachtofferhulp. Wie wat doet, is per situatie verschillend. Dat hangt af van de inschatting die we samen maken over hoe erg een ramp of incident is, en hoe deze waarschijnlijk zal verlopen. Na de vliegcrash met de MH17 waren het de collega's van GGD Kennemerland, maatschappelijk werk en Slachtofferhulp die zorgden voor de eerste opvang van nabestaanden.

Kom en
sluit je aan
bij ons!

Take a
Smile!

takecare.
GASTOUDERSERVICE

WWW.GASTOUDERSERVICE-TAKECARE.NL